

біологічної інтерпретації схильностей, потреб і здібностей людини, соціальної обумовленості сприйняття світу і оточуючих людей і духовного становлення особистості, що розвивається. Поряд з цим набуває значущості проблема "перетворює розуміння". Суть цього розуміння полягає в тому, що через нього розкриваються внутрішні процеси становлення та оформлення сили людської духовності. При цьому особистість тут виступає як якась автономність. Суть і основні параметри цієї автономності – у духовному вимірі людини як суб'єкта освіти і виховання. Ця духовність повинна конкурувати з біологічною і, особливо, з соціальною детермінацією людини.

*Н. М. Сухова, канд. філос. наук, НАУ, Київ
n.s.nikas@meta.ua*

РЕФОРМА УКРАЇНСЬКОЇ ОСВІТИ: ДОЛЯ ГУМАНІТАРНИХ НАУК

Швидкими темпами просувається процес реформування системи освіти в Україні. Найконсервативніша галузь людського існування "переламається через коліно" Міністерства освіти з надією отримання фантастичних результатів перетворення людини в надлюдину і отримання небувалого економічного зростання нашої держави.

Міністром освіти та його помічниками зібрано досвід різноманітних освітніх систем різних континентів планети Земля і на семінарах обговорюється про найкраще застосування чужих методик викладання і управління освітою. Часто це нагадує момент складання пазлів картини яка вже давно запрограмована виробниками. Тільки з реформуванням освітнього процесу як такого, що робить людину розумною, поміркованою, людяною, гуманною і відповідальною за свої вчинки, ця гра нічого спільного не має.

Опинившись у XXI столітті на роздоріжжі між самознищенням і самовдосконаленням, сучасна людина робить свій доленосний вибір, ставить нові цілі і завдання, адаптується до нових умов існування у надскладному світі. Проблема невідповідності освіти запитам сучасності, вже декілька років обговорювалась педагогами, філософами і науковцями різних наукових галузей. Просвітницька модель освіти давно вичерпала себе.

Чому і як навчати людину XXI століття, коли так стрімко змінюються умови її життя, а навколишнє середовище сповнюється стихійного лиха та екологічних катастроф різного гатунку. Яке співвідношення гуманітарних і природничих предметів повинно бути у навчальному процесі, які галузі господарства потребують фахівців з вищою освітою, набір на які спеціальності потрібно скоротити на певний час – ці а багато інших питань потрібно буде враховувати, коли здійснювати освітню реформу в нашій державі.

Вирішення проблеми адміністративними методами, зокрема, вступом України до Болонського процесу і мавпування методик західної педагогіки і психології, показало, що криза "ситих" людей і криза "голодних" не можуть долатися однаково. Побіжний огляд традицій європейського освітнього простору та стан держав Європи в цілому, показує що відбулася втрата європейським суспільством свого християнського коріння (підоснови європейської культури). Відповідно, відбувся відхід від християнського розуміння людини як неповторної божественної істоти, наділеної внутрішньо свободою вибору, яка ставиться до життя як до таїнства. Нехтування релігійною традицією своїх пращурів, яка сформувала підґрунтя європейської етики в цілому, надало нам урок пагубного шляху до забування чи повної втрати національних освітніх систем, спустошення основних понять освітнього процесу або підміну їх сурогатними.

Звітність про "неперевершені досягнення" в освітньому полі країн пострадянського простору, зокрема, України, не відповідає дійсності. З кожним роком, виділених коштів на освіту не вистачає навіть на виплати жебрацької заробітної плати педагогам, а про кошти на реформи й мови бути не може. Натякання на те, що реформувати будемо власним патріотизмом і на власні кошти місцевих бюджетів, які, доречі, давно розкрадені чиновниками, визиває лише обурення з боку освітян та батьків дітей які навчаються, або будуть навчатися.

Сучасних освітян турбує також витіснення гуманітарних наук з сучасного освітнього процесу і ця тенденція відбувається й в освітньому просторі всіх країн. "Гуманітарні науки – є науками про людину, а там, де відсутнє людське самопізнання, там відсутня й людина... Гуманітарні науки навчають людину: розуміти і виражати себе; розуміти інших людей і спілкуватися з ними; розуміти інші культури та епохи; розуміти цілі людства і своє місце в історії; свідомо вибудовувати свою особистість в творчій взаємодії з іншими індивідами та культурами. А відповідно, бути гідним представником людства – людиною в повному сенсі слова" – підкреслює директор Центру Гуманітарних Інновацій Даремського університету, М. Епштейн [М. Эпштейн Человековедение как профессия. /Russion GAP <http://www.russiongap.cjm/2015/07/mihail-e-pshtejn-chelovekovedenie-kak-professiya/>]. Сьогодні багато відомих сучасних представників різних галузей наукового знання, в осягнення глибин своєї галузі, в кінці кінців стикаються з гуманітарними питаннями – етичними, когнітивними, метафізичними та естетичними.

Яку ж базову емоцію (мотивацію) пропонує покласти в основу реформування освіти наше міністерство та чиновництво на місцях? Побіжний аналіз прийнятих ними положень і законів виказує, що вони самі на смерть налякані за свої посади і пропонують на емоції страху провести всі реформи, мовляв якщо будуть боятися втрати робочі місця, то будуть бездумно виконувати всі накази зверху, як було завжди. Але часи змінилися і спроба С. Квітом і його командою виключити з програм вищих навчальних закладів філософію, отримала бурю

незадоволені з боку здорових розумом і душею освітян. І вже зараз всім зрозуміло, що такого типу реформування якщо й відбудеться, то воно все рівно приречене на розвал. Адже людська історія знає долю систем, які були побудовані на базовій емоції страху (заликування), таким був СРСР і що з ним сталося?! Навіть на сьогодні ми спостерігаємо значний відтік студентів до вузів Польщі, Чехії та інших країн Західної Європи, а в найближчий час, коли ми й далі будемо проводити такі псевдореформи, що мають на меті більшою мірою економічні показники та споживацькі тенденції, то Україну чекає занепад, а не курс на подальшу розбудову державності.

В. Е. Туренко, канд. філос. наук, КНУТШ, Київ
amo-ergo_sum@ukr.net

СИСТЕМА ВИЩОЇ ФІЛОСОФСЬКОЇ ОСВІТИ У ФРАНЦІЇ: СПРОБА ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ

*"Філософський факультет може претендувати
на право перевіряти істинність усіх вчень"
І. Кант. "Суперечка факультетів"*

Виходячи з потреб модернізації вітчизняної філософської освіти і науки та її гармонізації з базовими принципами міжнародного освітньо-науково-простору, актуальним стає звернення та ґрунтовний аналіз національних філософських систем освіти у світі, зокрема у Західній Європі, а саме у Франції.

Вища освіта у Франції (в тому числі і філософська) нерівно поділена між двома типами освітніх установ: вищими школами та університетами. Перші являють собою престижні навчальні заклади, що готують майбутніх чиновників (до яких відносяться викладачі середніх та вищих навчальних закладів). На відміну від університету, під час вступу до вищої школи, майбутні студенти повинні пройти конкурс, і, щоб подолати його максимально успішно, більшість спочатку вступають до підготовчих курсів.

Необхідно зазначити, що іспит на звання агреже (в нашій системі – це бакалавр) формує певні методи дослідження, за якими закріплюється статус специфічно філософських. Дані методи використовуються в таких формах роботи, як коментар (commentaire) та твір (dissertation), постійно фігурують в освітньому процесі в якості контрольних випробувань студентів. Форма коментаря є більш суворою і являє собою аналіз невеликого уривку з філософського тексту. Тут від студента потрібне пояснення кожного слова, що використовується автором у фрагменті, відновлення логічного порядку розглянутих проблем, ходу думки автора, розвитку його аргументації. Кожен автор і текст розглядаються як заздалегідь даний історичний факт: метою коментаря стає не дослі-